

ÇUKUROVA'DA SALÂVATÇILIK GELENEĞİ VE ÂŞIKLARIN PEHLİVAN SALÂVATLAMALARI*

ERMAN ARTUN**

İnsan topluluklarını millet yapan kültür öğelerinden biri de spordur. Spor, kişisel olduğu kadar sosyal bir olaydır (Güven 1999:7). İnsanlık, eğitim, inanma, bilimsel araştırma, sanat, felsefe, savaş gibi fenomenleri kendi kültürü içinde kurumlaştırır. Spor da bu kurumlaşma içerisinde gereken yeri almıştır (Ayan 1994:296-305). Güreş, atalarımızın yüzyıllar öncesinden bize miras bıraktığı, zengin kültürümüzde çok önemli yeri olan bir spor dalıdır. Tarih boyunca Türkler er meydanında güreş tutmayı bir kahramanlık ve yiğitlik sembolü saymıştır.

Savaşların beden gücüne dayandığı çağlarda spor, savaşa hazırlık dönemi oluşturmaktaydı. Türkler de bu dönemlerde savaşa yönelik işlevleri olan sporları yapmışlar ve desteklemişlerdir (Erkal 1986:7). Tarihin ilk çağlarından itibaren Türklerin şölenlerinde güreş tutmak bir töre halini almıştı. Güreş Türklerin Orta Asya'dan göç etmelerinden sonra, batıya yayıldı. Türklerin milli güreşi "karakucak"tı. Osmanlı İmparatorluğu döneminde güreşe büyük önem verildi. İmparatorluğun çeşitli yerlerinde, birer güreş okulu sayılabilecek pehlivan tekkeleri kuruldu. Bursa'nın fethinden sonra Orhan Bey'in eşi Nilüfer Hatun Bursa'da pehlivanların güreşmesi için, Pınarbaşı Meydanı'nı vakfetmiştir ve ilk güreşçi tekkesi burada kurulmuştur. (Evliya Çelebi:6). Ayrıca çeşitli kaynaklara göre pehlivan tekkelerinde pehlivanların yetişmesi ve güreş kültürüyle ilgili değerli bilgiler bulunmaktadır (Torun 1998:92).

Bireyleri bir araya getiren semboller, yapılan merasimler ve ritüeller, toplumda bireyler arasındaki bağları güçlendirip ortaklığı pekiştirdiği gibi, spor geleneği aracılığıyla geleneklerini sürdürmesine, inançların tazelenmesine, değer yargılarının ve törelerin kökleşmesine yardım ederek toplumu canlı bir biçimde ayakta tutar (Ant 1982:6).

* Çukurova salâvatçılık geleneği hakkında eski karakucak güreşçisi, dünya ve olimpiyat şampiyonu İsmet Atlı ve eski karakucak güreşçisi, ünlü âşık ve aynı zamanda salâvatçılık yapan Âşık İmami'nin görüşlerine başvurduk, kendilerinden çok değerli bilgiler aldık. İsmet Atlı ve Âşık İmami bu araştırmanın hazırlanmasında çok yardımcı oldular. Bu iki Çukurova halk kültürü gönüllüsüne teşekkür ederim.

** Doç Dr., Çukurova Üniversitesi Fen-Ed. Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü/ Adana.

Eski Türklerde baharın gelişi en önemli olaylardan biriydi. Yılbaşları da baharla birlikte yaşarlardı. Türk boylarında güreş bahar görüntülerinden biriydi. Ayrıca sonbaharda da güreşler düzenlenirdi (Alpman 1972:28-34). Güreşlerde dinî törenlerden izler vardır. Güreşlerin cuma günü başlaması, varsa pehlivanlar mezarlığına gidilmesi, gelmiş geçmiş pehlivanların ruhlarına hatim indirilmesi, duaların okunması dinsel içeriklidir. Ayrıca güreş duaları olan salâvatlamalarda kutsal adlar geçer, inanca yönelik pratikler uygulanır (Güven 1999:73).

Türkmenler arasında düğün, doğum veya yeni bir çadırın kurulması dolayısıyla yapılan şenliklerde güreş yapılır. Topluluğun en yaşlısı hakem olarak görev yapar (Akdemir 1986:75). Kırkpınar güreşlerinin Hızır-İlyas kültüyle ilişkisi vardır. Kırkpınar güreşleri 1940 yılına kadar hıdrellezden üç gün önce yapılırdı. Türklerin baharı ve yazı karşılama şenliklerindeki güreşler İslâmî renge bürünerek Hızır-İlyas kültüyle anılmıştır (Aksakal 1990:50).

Meydan güreşlerinde, pehlivanları halka tanıtan, güreş başlamadan dua okuyup meydana süren kişilere “cazgır”, “meydan şeyhi”, “tellâl” gibi adlar verilir. Cazgır güreşe çıkan pehlivanları önüne aldıktan sonra seyircilere yüksek sesle onların adlarını, sanlarını, maharetlerini, ünlü güreş oyunlarını anlatarak tanıtır. Bundan sonra salâvatlama adı verilen pehlivan duasını okur. Bir örnek verelim.

Salâvatlama (anonim)

Allah, Allah illâllah
 Hayırlar gele inşallah
 Pirimiz Hamza pehlivan
 Aslımız, neslimiz, pehlivan
 Vur sarmayı, küdeden at
 Gönder Muhammed'e salâvat
 Seğirttim gittim pınara
 Allah ikinizin de işin onara

Tarihi Kırkpınar güreşlerinde Edirne Ayşe Kadın Camii eski imamlarından cazgır Sadık Hoca'nın okuduğu pehlivan dualarından biri şöyledir.

Salâvatlama

Allah, Allah illâllah
 Erler çıktı meydana

Biri birinden merdane
 Biri ak, biri kara
 Mevlâ'm her birine kuvvet vere
 Bu meydan er meydanıdır
 Nice koç yiğitler
 Bu meydandan geçti
 Acı tatlı suyun içti, göçtü
 Atlar gibi tepişin
 Aslanlar gibi kapışın
 Ya Muhammed, ya Ali
 Pehlivanlar piri, Hz. Hamza Veli
 Dellal çıksın aradan
 Hepinize kuvvet versin Yaradan

Cazgır Sadık Hoca

Cazgır bu salâvatlamadan sonra pehlivanları er meydanına salar (Larousse 1969:826). Cazgır, bütün güreşçileri yakından tanır, pehlivanların yaptığı bütün eski güreşleri bilir, eşleştirdiği pehlivanların dualarını okurken pehlivanların kuvvetli yönlerini söyleyerek, hasmını uyarır, öğüt verir. Cazgır, pehlivanları beden gücünden çok akıl gücüne güvenmeğe çağırır (Kahraman 1989:171). Cazgır, pehlivanları motive eder; pirlerin onurlandırdığı, Allah ve mitsel atalar tarafından değer ve normların dile getirilerek bir anlam kazandırıldığı sözler pehlivanları motive eder.

Toplumsal miras olan güreş geleneğini yaşatan, koruyan güreşçiler kültür taşıyıcılarıdır (Güven 1999:87). Cazgırlar genellikle eski ünlü pehlivanlardandır. Güreş başlamadan önce vakur bir şekilde ağır ağır yürüyerek meydanın tam ortasına gelir. Eşleştirdiği pehlivanları yanına çağırır, yönlerini kıbleye çevirir. Elini her ikisinin sırtlarına vurarak rükûa varır gibi eğilip ellerini diz kapaklarına koymalarını söyler, iki pehlivanın arkalarında durur, sağ elini sağdakinin sırtına, sol elini soldakinin sırtına vurur. Cazgır salâvatlamalar okuduktan sonra pehlivanları er meydanına salar. Pehlivanlar davul zurnalar eşliğinde önce peşrev yapıp güreşe başlarlar.

Osmanlı döneminde cazgırlara “güreş dellalı”, “güreş duhanı”, “güreş salâvatçısı” adı da verilirdi. Günümüzde cazgırlar arasında yetenekli olanlar vardır. Bugün ülkemizde üç yüze yakın cazgır vardır. On cazgır dışında kalan cazgırlar

öteden beri söylenilmekte olan pehlivan dualarını okumakta, karadüzen konuşmaktadırlar. Kırkpınar güreşleri ve diğer yağlı güreşlerin en önde gelen baş cazgırları Şükrü Kayabaşı, Mustafa Bursalı ve Koca Osman'dır. Âşık İmami, Türk Güreş Federasyonunun baş cazgırlarından olup Türkiye'nin her yerindeki yağlı ve karakucak güreşlerine davet edilmektedir.

Çukurova'da Salâvatçılık Geleneği:

Güreşin çeşitli dalları vardır. Bunlardan bazıları Kırkpınar'da ve Türkiye'nin çeşitli yerlerinde yapılan yağlı güreşler; Çukurova, Mersin yaylaları, Toros Dağları'nın eteklerinde, Kahramanmaraş vb. yerlerde yapılan karakucak(çimen) güreşleridir. Aba ve aşırınalı aba güreşleri Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa yörelerinde yapılmaktadır. Kısa şalvar güreşleri ise Kahramanmaraş'ın ve Ahır Dağları'nın eteklerinin bir bölümünde yapılmaktadır.

Yöresel güreşler arasında karakucak güreşleri köklü bir geleneğe sahip, kendine özgü güreşme biçimleri ve kuralları olan; düğünlerde, harman yerlerinde, şenliklerde, özel günlerde yapılan bir spor dalıdır. Karakucak güreşleri en çok düğünlerde yapılır. Eskiden güreşsiz, çalgısız düğün, düğün sayılmazdı. Güreş, gelinin babasının evinden alınıp, damadın evine getirildikten sonra başlar; düğün yapan cv zenginse perşembe günü başlayan düğün ve güreş cuma günü de devam ederdi.

Düğünlerin dışında "cuma güreşleri" adı altında mahallelerde karakucak güreşleri "meydancı" gözetiminde yapılırdı. Ayaklarına "pırpıt" denen kıldan dokunmuş kispet giyen güreşçilerden galip gelenlerine deve, koç vd. canlı hayvan, kumaş, çeyizlik havlu vb. hediyecek eşya verilirdi. Kumaş, giysi gibi hediyeler "askı" adı verilen sırığa asılır, sırık herkesin göreceği yere dikilir veya gezdirilirdi. Çukurova'da karakucak güreşlerini İsmet Atlı şöyle anlatıyor:

"Karakucak güreşleri günümüzde unutulmak üzeredir. Kırk elli yıl önce Çukurova'da çok yaygındı. Tanınmış pehlivanların keçi kılından örme kispetleri vardı. Bunlar yağlı güreş güreşçilerinin kullandığı tosun derisinden imal edilen kispetlerden daha sağlam ve savunmaya elverişliydi. Daha sonra bu donların yerini çadır bezinden dikilenler aldı. Bizim güreş tuttuğumuz yıllarda salâvatçılık görevini siyahî Cazgır Şaban yapardı. Yakın zamana kadar da Yüreğir köylerinden Yörük asıllı Koca Ekrem cazgırlık yapmaktaydı. Cazgır Koca Ekrem Orta Asya'dan kopup gelen aslına' diye başlar, ordumuza, devletimize övgülerle salâvatlamalar söylerdi"

Geleneksel güreşler duayla başlar. Bu duaları, Kırkpınar'da ve yağlı güreşlerde cazgır adı verilen görevliler, Çukurova ve Anadolu karakucak güreşlerinde salâvatçılar yaparlar. Biz güreşçiler, güreş meydanlarında peşrevden önce üç İhlâs,

bir Fatiha okuduktan sonra güreşe başladık. Şampiyonluktan sonra da şükür namazı kııldık. Kozan yöresi karakucak güreşlerinde eşraftan İsmail Kütük, Pehlivan Ali Atlı, Patlağınçoğlu Celal Dişicürük, Kemal Kara, Emişinoğlu Mehmet Danacı, Ali Pehlivan gibi merhumlar, Yüreğir ovası çiftçilerinden pehlivan arkadaşımız Koca Ekrem ücret almadan salâvatçılık yapmaktaydılar. Bizim karakucak meydanlarına da soyunduğumuz yıllarda ise siyahî Arap Hamit, Çolak Remzi, Saygeçitli Pehlivan Topal Mehmet vardı. Günümüzde ise Türkiye'nin en yetenekli cazgırlarından Âşık İmami Türkiye'nin her yerinde hem yağlıda, hem de karakucakta başarıyla cazgırlık yapmaktadır. Pehlivan dualarının çeşitleri vardır ama hepsinde de "Allah Allah illâllah, Peygamberimize salâvat, iki yiğit çıkmış meydana biri birinden merdane" diyerek başlanır" (Atlı 2000:24). Bir salâvatlama örneği verelim.

Salâvatlama

İki yiğit çıkmış meydana

Biri birinden merdane

Küçüğüm diye yerinme

Büyüğüm diye kurulma

Ana çeker zahmeti

Baba bilmez kıymeti

Engürü'de er yatır

Elinde kanlı satır

Kaptırma bacak

Kaparsan bacak

Vur yarım sarma

Kaldırma yerden

Salâvatçı Ali Atlı Pehlivan

İsmet Atlı konuyla ilgili şu bilgileri de eklemektedir:

"Çukurova salâvatlamaları diğer bölgelere göre başkalık arz eder. Davul zurnalar güreş boyunca "Sivaslı Sicimoğlu, Koroğlu, hareketli Göksun Bey ve Kozanoğlu" havaları çalar. Eski karakucakçıların bir kısmı şimdi âşıklık yapmaktadır. İlk akla gelenler Buruklu Âşık Kul Mustafa, Âşık İmami ve Kadırlılı Âşık Adil Özkale'dir Ayrıca âşıklar, pehlivanlar hakkında güzel salâvatlamalar ve yiğitlemeler yazmışlardır. Çocukluğumuzda Sivaslı Sicimoğlu Halil Pehlivan, Adanalı Zanalı

Hanifi, Kahramanmaraşlı Haydar Bey adındaki pehlivanlar için yakılan ağıtları dinlerdik”

Çukurova salâvatlama geleneği araştırmasında bilgisine baş vurduğumuz Âşık İmami geleneği şöyle anlatıyor: “Cazgır kelime anlamıyla güreş meydanında güreşlerin töreye, kurallara uygun yapılmasını sağlayan kişidir. Türk güreş tarihinde Orta Asya’dan günümüze kadar yapıla gelen aba, aba aşırıtmalı, kısa şalvar, çengel karakucak ve yağlı güreşlerde cazgır vardır. Geleneksel atlı ciritte, havullarda, düğün, bayram günlerinde, geceleri oynanan sinsinlerde ve diğer oyunlarda olduğu gibi her tür güreşte müzik, şiir, destan vardır. Osmanlı döneminde askerimiz mehteran bölüğüyle marşlarla, davul ve kös sesleriyle bir şenliğe gider gibi giderdi.

Geleneksel güreşlerin hepsinde davul zurnalar kahramanlık havaları çalarlar, salâvatçılar millî kıyafetleriyle dinî, millî hamasî destanlar okurlar, atasözlerini sıralarlar. Geleneksel güreşlerde salâvatçıların önemli bir yeri vardır. Salâvatçı karakucak ve yağlı güreşlerde pehlivanları önüne alarak dualar ve coşturucu sözlerle onları seyircilere tanıtır, durmadan konuşur, güreş başlamadan önce vakur bir tavırla ağır ağır yürüyerek meydanın ortasına gelir. Salâvatçılığı güreş yapmayanlar da yapabilir. Salâvatçılar Çukurova ve havalisinde yapılan karakucak ve aba güreşlerinde “salâvatçı”, “duacı”, “okuyucu”, “meydancı”, “peşrevci” olarak da adlandırılır .

Âşık İmami geleneği anlatmayı sürdürüyor: “Salâvatçının meydana çıkan güreşçilerin güç ve kuvvet durumunu iyi bilmesi ve güreşleri izleyen önde gelen kişileri tanınması şarttır. Salâvatçı, pehlivanların ünlü oyunlarını sıralar, önde gelen izleyicileri seyircilere tanıtarak güreşlere ilgi çeker. Salâvatçılar gür ve davudî sese sahip olmalı, heceli, vezinli ve serbest vezinli olmak üzere Âşık diliyle birbirine bağlayarak belli bir ahenk içinde konuşmalıdır. Çukurova’da salâvatçılar, genellikle kendi tekerlemelerinden çok atasözleri, âşıkların usta malı şiirlerinden örnekleri veya bölümleri okuyarak pehlivanları salâvatlarlar”.

Salâvatçıların başpehlivanlık güreşlerinin ilk başlama turunda ve final güreşlerinde onlarla birlikte peşrev çekmesi adettendir. Pehlivanların peşrevi ısınma hareketleridir. Pehlivanlar toplu peşrev yapınca, kibleye doğru dönerek temennada bulunurlar. Bu temenna Allah’a duadır. Pehlivanların diz çöküp yerden çimen alıp yüzüne sürmesi Allah’tan başarı dilemektir. Kol bağlayıp kol sallamak rakip pehlivanın gücünü ölçmektir. Davul ve zurnacılar cenk ve pehlivan havalarıyla pehlivanları ve seyircileri coşturur. Pehlivanlardan biri yenici oyun yaptığı zaman davul zurna hızlanır.

Salâvatçı Âşık İmami geleneği anlatmasını sürdürerek: “Salâvatçılar, güreşlerde yapılacak belli başlı güreş oyunlarının adlarını çok iyi bilmek zorundadır. Pehlivan salâvatlamalarında güreşçilerin ünlü oyunları da sıralanır. Güreş oyunlarından birkaç

örnek: "tek dalma, çift dalma, tek kol, Maraş çangalı (çengel), sarma, kirpit, yanbaş, kılı, kemane(yağlı güreş), ters sarma (yağlı güreş), paça kasnak(yağlı güreş), dombalak, göğüs çaprazı, künde, bel kündesi, kaz kanadı, domuz boyunduruğu, dana bağı, elense, kafa kol, bağda atma, yan bağda, çırpma, supleks vd. "

Salâvatçı, giysi olarak yerel kıyafetler giymelidir, başında egale, bacağına cepken şalvarı, yeleği ve beline doladığı poşusu, yöresel dokunmuş çorapları, yerel ayakkabıları olmalıdır. Eski deyimleri, salâvatçılık dualarını bildiği gibi doğmaca tekerlemeler, maniler, dörtlükler söyleyebilmelidir.

Cazgırlar pehlivanları dualadıktan sonra şu seslenişle pehlivanları er meydanına salarlar. "Allah, Allah İllallah, Muhammed'in Resulullah, bu baş pehlivanlara hep beraber alkışlarla diyelim Maşallah. Vur davulcu Köroğlu'nu".

Salâvatlama (anonim)

Pehlivan, pehlivan

Gökten iner kartal

Pehlivan öyle olmalı ki

Kaldırınca Mehmet Ağa'nın

Tarlasındaki pamuk haralını tartar

Bir para, iki para

Biri ak, biri kara

Sağındaki pehlivan

Hasmın çengeli takınca

Kendine yatacak yer ara

Çiçeği burnunda gelinler

Dokusun kispetinizi

Kızlar silsin ipek mendille

Terinizi, yüzünüzü

Alta düştüm diye yerinme

Üste çıktım diye sevinme

Üste çıkarsan apış

Alta düşersen yapış

Hz. Hamza'dır piriniz

Yıkılıp yıkmaktır arınız
 Elbet yıkacaktır, birinizi biriniz
 Allah, Allah illâllah
 Muhammed'in resulullah
 Bu yiğitlere alkışlarla
 Diyelim maşallah
 Vur davulcu Koroğlu'nu

Adı unutulmuş çok eski bir salâvatçının salâvatlaması da şöyledir:

Salâvatlama (anonim)

Pehlivan pehlivan
 Bu sene ağamızın parası yoktur
 Amma sizlere vereceği şeyler çoktur
 Ağamızın dört bir yanı bahçedir, bardır
 Bahçesinde türlü türlü meyvesi vardır
 Orta pehlivana bir harar havut
 Başaltı pehlivanına bir heybe armut
 Baş pehlivana bir çuval harnub
 Allah, Allah illâllah
 Muhammed'in resulullah

Salâvatlama (anonim)

Pehlivan, pehlivan
 Aslın pehlivan , neslin pehlivan
 Hazreti Hamza'dır piriniz
 Yıkılıp yıkmaktır arımız
 Bir gün sen de yıkılırsın
 Bir gün sen de yıkarsın
 Elbet yıkacaktır birinizi biriniz
 Gökten iner kartal

Kanatları yeri göğü yırtar
Alta düştüm diye yerinme
Üste çıktım diye sevinme
Üste çıkarsan apış
Alta düşersen yapış
At kündeysi vur sarmayı
Allah, Allah illâllah
Muhammed'in resulullah
Bu yiğitlere alkışlarla
Hep beraber diyelim maşallah

Salâvatlama (anonim)

Allah Allah illâllah
Diyelim maşallah
İki yiğit çıktı meydana
Birbirinden merdane
Dinleyin ağalar sözümü
Pehlivanlar yer batmanla üzümü
El paçada, diz yerde
Güreşelim düz yerde
Elini tersten takar
Evini başına yıkar
Hasmın karıncaysa hor bakma
Yiğitsen meydandan çıkma
Karşıdan gelir kır at
Kanatları kat kat
Verelim Peygambere salâvat
Sallallahu âlâ Muhammed

Salâvatlama (anonim)

Allah, Allah, illâllah
Sekiz Türk aslanı çıktı meydana
Birbirinden merdane
Alta düştüm diye yerinme
Üste çıktım diye sevinme
Çapraz gireyim deme yan baş atar,
Pehlivan , düşünme güven Allah'ına
Daima dua et milletine, üstadına
Dünyaya geldik ayrı ayrı anadan
Kimimiz Rumeli'den
Kimimiz Anadolu'dan
Dünyaya geldik ayrı ayrı
Anadan her birimiz
Pehlivanlar, biliniz
Hazret-i Hamza'dır
Üstadımız , pirimiz
Pehlivan, pehlivan
Allah'ına güvenerek gir meydana
Çetin ol, metin ol, güreş merdane,
Kırım'dan gelir Tatar
Tozu dumana katar
Hasmın kaparsa kündeysi
Manda olsa atar
Söğüt dalından odun olmaz
Her yığitten pehlivan olmaz
Karşı ki dağdan aldım rengini,
Araya araya buldum
Hepinizin dengini
At gibi yarışın

Koç gibi tokuşun,
 Koyun gibi meleşin
 Kardeş gibi güreşin
 Biri ak biri kara
 Hazret-i Hamza çıktı nura
 Ben çıkıyorum aradan
 Allah sizleri kayıra

Çukurova'nın Eski Ünlü Salâvatçıları

Yazılı kaynaklarda bulunmayan Çukurova'nın eski salâvatçılarını İsmet Atlı şöyle anlatıyor:

Arap Hamit

Zenci bir salâvatçıydı, tiz bir sesi vardı. Bütün pehlivanların adlarını, güçlerini, oyunlarını, hatta soyunu bilir ve ilân ederdi. Genellikle “Oğlan dayıya, kız halaya çeker” diye başlardı. Kendini yabancı bir memlekette yabancı hissetmemiş, Türk geleneklerine seve seve hizmet etmiş, çevresinden de saygı görmüştür. Garip, yiğit bir adam olan Arap Hamit geçimini cazgırlıktan sağlamıştır. Ondan bir salâvatlama örneği verelim:

Salâvatlama

Pehlivan pehlivan
 Bir para iki para
 Yıkılacağımlı aklın keserse
 Yatacağın yerin ara
 Gökten iner kartal
 Kanatları yeri göğü tartar
 Buna Celal İnceler Pehlivan derler
 Alırsa kündeğe hasmı manda olsa atar

Adanalı Salâvatçı Arap Hamit

Salâvatçı Feriziyeli Koca Ekrem

Boyu bosu yerinde dev gibi bir adamdır. Çiftçilikle uğraşmaktadır. Zamanında güreşmiştir. Salâvatçılığı da zevk için yapmaktadır. Güreşçileri salâvatlarken kasketini eline alarak bir flâma gibi sallaması onun en önemli özelliğidir. Yörük olan koca Ekrem salâvatlarına Orta Asya'dan başlar, Dede Korkut'la sürdürür, hamasî destanlar okur.

Salâvatçı Çolak Remzi

1950-1970 yılları arasında düzenlenen güreşlere davet edilirdi. Kaza sonucu bir kolunu kaybetmiş bu yüzden bu lakabı almıştır. Tiz bir sesi vardı ve çoğu zaman yeneni, yenileni hakemden önce ilan ederdi. Baş pehlivanlar kadar sevilirdi. Bir salâvatlamasını verelim:

Salâvatlama

Pehlivan, pehlivan

Yiğitte deliye pehlivan derler

Atın delisine rahvan derler

Pehlivan, pehlivan

Eğer güreşmeğe yüreğin varsa

İşte bu meydana

Er meydanı derler

Sağdaki pehlivan

Kuvveti acı mı acı

Azrail'den alır baçı

Aslını sorarsan Yörük

Soysalılı Buhur Hacı

Soldaki pehlivan

Bunun aslı Gerdan köylü

Halis Türkmen asil soylu

Buna Dişiürük derler

Bakın ulu çınar boylu

Salâvatçı Çolak Remzi

Salâvatçı Mulla Ahmet Kütük

Eşraftan bir kişi olan Mulla Ahmet, geniş bir aileye sahiptir ve hâli vakti yerinde bir kişidir. Kendisi uzun boylu, iri yarı, zamanında güreşle uğraşmış biridir. Kozan ve Kadirli'nin köylerinde, düğünlerinde, bayramlarında düzenlenen güreşlerde salâvatçılık yapmıştır. Bir salâvatlamasını verelim:

Salâvatlama

Pehlivan, pehlivan yiğit pehlivan

Bir ala, bir kara

Pehlivanlar sıra sıra

Topuz Pehlivan, Topuz Pehlivan

Rakibine verme aman

Rakibin Nimet Sakallı

Güçlüdür, gayet yaman

Takarsa sana çengeli

Meydan olur toz duman

Allah Allah illâllah

Muhammed'in Resulullah *Salâvatçı Mulla Ahmet*

Salâvatlamalarda Dil ve Anlatım:

Âşıklar salâvatçılık yaparken salâvatlama söylediklerinde duygularını doğaçlama dile getirdikleri için kelime seçimi için zaman dardır, geleneğin sunduğu hazır kalıp söyleyişlerden atasözlerinden ve deyimlerden yararlanırlar. Salâvatlamalarda kullanılan kelimeler, terkipler, mazmunlar, çok işlenmiş tekrar edilmiş klişeleşmiş söz ve bilgilerdir.

Her salâvatçı âşığın kendine özgü bir anlatımı vardır. Her ne kadar âşıklık geleneğinin anlatımı ortaklıklar gösteriyorsa da bir âşığın diğerinden farklı kılan âşığın dili kullanımınıdır. Bir âşığın kelime seçimi, söz dizimi ve çeşitli anlatım şekilleri ve kalıplarını kullanmaları farklıdır. Âşıklar dilin hangi fonksiyonlarını kullanıyorlar? Bu soruların cevapları önce âşığın, âşıkların üslûplarının bileşkesi salâvatlama söyleme geleneğinin dil ve anlatımını belirleyecektir.

A) Salâvatlamalarda Anlatım Şekilleri:

Salâvatlamalarda çeşitli anlatım şekilleri kullanılmıştır.

1- Nasihat ve Hitap Yoluyla Anlatım: Aşıklar uyarma, öğüt verme gerektiğinde bu anlatım şeklini kullanırlar. (2, 3, 12, 13, 14 numaralı şiirler)

Koca Ahmet gibi namın kalmalı
Koca Yusuf gibi korku salmalı
Kurtdereli olup tırpan çalmalı
İsmimi tarihe kazanlar gelsin (13/4)

Karakucakçılar, yağlıcı koçlar
Dünya minderinde sözünüz olsun
Sarı perçemliler, siyahi saçlar
Şampiyon olmada gözünüz olsun (14/1)

2-Soru Cevap Yoluyla Anlatım: Öğütleme türü şiirlerde kullanılan anlatımdır.

Türk güreşi gitti gelmez diyorlar
Yeni şampiyonlar neredesiniz?
Bizden öğrenenler bizi yeniyor
Yeni şampiyonlar neredesiniz ? (4/1)

*3-Doğrudan Anlatım: Öğretilik içeren salâvatlamalarda kullanılan anlatımdır.
(1, 5, 7, 9,11,15,16)*

Yavrusuna nen çağırın
Kirmende kısbet eğiren
Pehlivanları doğuran
Anaları dişi gördüm (5/3)

Ata sporumuz yiğitlik işi
 Severim güreşi erden tarafı
 Onun piri büyük yiğit bir kişi
 Çok saygı duyarım pirden tarafı (10/1)

4-Dolaylı Anlatım: Övgü içeren salâvatlamalarda kullanılan anlatımdır.(6, 8, 17)

Sivas ellerinde bir yıldız doğdu.
 O aslana Ahmet Ayık dediler
 Rusların ayısı Medvet'i boğdu.
 Bu kaplana Ahmet Ayık dediler (8/1)

Âşıklar Kozan'da açtı bir dükkân
 Dönüp mazisine bakanlar burda
 İsmet Atlı derler şair pehlivan
 Çelik bilekler bükenler burda (17/1)

B) Anlatım Kalıpları:

1) Tekrir Yoluyla Anlatım: Âşıklar duygularını pekiştirmek ve kuvvetlendirmek için bu kalıp anlatım yolunu seçerler. (1, 4, 6, 8, 11, 12)

Başta Zanapalı, Mersinli Ahmet
 İşte bunlar bizim Çukurovalı
 Bekir Taş, Kürkçülü Şaş Hacı Ahmet
 İşte bunlar bizim Çukurovalı (1/1)
 Güç, kuvvet yiğitlik gelir aklıma
 Ata sporumuz güreş deyince
 Zekâ, ahlâk,mertlik gelir aklıma
 Ata sporumuz güreş denince (11/1)

2) *Deyimler ve Atasözleri Yoluyla Anlatım*: Âşıklık geleneğindeki en önemli söz kalıplarından biri deyimlerdir. Âşıklar salâvatlamalarında deyimleri öğüt vermekten çok genel bir tutumu belirleme amacı ve özel bir durumu anlatmak için kullanırlar. Âşıklar düşüncelerini kısa ve özlü bir biçimde anlatmak, uyarılarda bulunmak, etkileyici ve sanatlı bir anlatım sağlamak için atasözlerini kullanırlar. (1/2, 2/2, 5/14,3/6, 7/3, 9/1, 10/3, 12/1, 17/2,),(8/4).

Başım pınar gibi gönlüm çarşı (7/3)
 Güreşte dizimin bağı çözülür (10/3)
 Her sahadan yüz akıyla çıkacak (12/1)
 Düşürmemiş düşürmeğe darlığa (17/2)
 İmami eğilir ağaçlar yaşken (8/5)

Salâvatlamalarda İçerik:

Âşıklar salâvatlamalarında güreş geleneğini bir sistem içinde vermezler, güreş geleneğinin aktardığı bilgiler kalıp olarak alınıp tekrarlanır. Salâvatlamalarda belli başlı konular işlenir. Pehlivanların piri olarak kabul edilen Hz. Hamza sık sık tekrarlanır. Önce Hz. Muhammed'e dua edildikten sonra , pehlivanlar savaşa gönderilir gibi er meydanına dualanarak gönderilir. Her iki pehlivana "Allah ikinizin de işin onara" denilerek alkış verilir. Pehlivanlara öğüt verilir. Pehlivanlar ahlâklı, yiğit olmalı, koç gibi tokuşmalıdır.

Çukurova salâvatlamalarında eski ünlü pehlivanların adları sıralanır, onların ünlü oyunları, güçleri anlatılır, güreş ağaları, geleneksel güreşi ve pehlivanları destekleyenler övülür. Salâvatçılar güreşçilere öğüt verirler: Güreş mertçe, yiğitçe tutulmalı, pehlivanlar nefesine hâkim olmalı, rakip hasım düşman olarak görülmemeli, hatır kırılmamalıdır. Ünlü pehlivanlara yazılan yiğitlemeler güreşlerde cazgırlar tarafından salâvatlama olarak okunur. Bir kaç örnek verelim:

Ham kalmayıp da yetmeyi
 Dostluk gayreti gütmeyi
 Ben mertçe güreş tutmayı
 Bir yiğitlik işi gördüm (5/14). *Âşık İmami*

Güreş bize miras kalmıştır
Devam edip gelir Orta Asya'dan
Ayrıyız Çin, Japon, hem Avrupa'dan
Asalet tevazu nişanımız var (9/2)

Âşık Halil Karabulut

Biz güreşte hasmı düşman görmeyiz
Sadistliğe hiçbir değer vermeyiz
Yensek yenilsek de hatır kırmayız
Gönül incitmeyiz vicdanımız var (9/4)

Âşık Halil Karabulut

Ata sporumuz yiğitlik işi
Severim güreşi erden tarafı
Onun piri büyük yiğit bir kişi
Çok saygı duyarım pirden tarafı (10/1)

Âşık Abdulvahap Kocaman

Güç, kuvvet, yiğitlik gelir aklıma
Ata sporumuz güreş deyince
Zekâ, ahlâk, mertlik gelir aklıma
Ata sporumuz güreş deyince (11/1)

Âşık İmami

Pirimiz Hamza'nın mekânı cennet
Hemi ibadettir, hem de sünnet
Güreş donu giymiş resülü Ahmet
Ata sporumuz güreş denince (11/2)

Âşık İmami

Köçekler kuşansın, halay kurulsun
Zurnalar çalınsın, davul vurulsun
Kazıkçı Bekir'ler geri dirilsin
Bak bu meydan bir pehlivan arıyor (12/9)

Âşık Dertli Polat

Yiğitler meydana sıralanmışlar
 Ayak, deste, orta, başa güreşir
 Davulun sesiyle hörelenmişler
 Hepisi de coşa coşa güreşir (16/1)

Âşık İsmet Atlı

Yürürken pehlivan kolların açar
 Peşrev çeken eller havada uçar
 Bazıları güreşten kaçtıka kaçar
 Yiğitler rakibe koşa güreşir (16/2)

Âşık İsmet Atlı

Sonuç:

Toplumumuzda pehlivanlık yiğitlik, güreşlerin yapıldığı yer er meydanı olarak nitelendirilir. Pehlivanlık yüceltilmiş, kutsallaştırılmıştır. İlk önceleri mitolojik kimlikle başlayan kutsallaştırma daha sonra dinî ve millî kimliğe bürünmüştür. Salâvatlamalarda destan söyleme geleneğinin izleri vardır. Kültürümüzde delilik, velilik, delikanlılık, pehlivanlık hep yiğitlik ifadesidir. Destan döneminde ozan-baksılar bildiği, duyduğu kahramanlık olaylarını, zaferleri, yiğitlikleri kopuz eşliğinde söylüyorlardı. Atlı-göçebe kültürün temel teması olan kahramanlık kuşaktan kuşağa aktarılarak destan söyleme geleneği oluşmuştur (Artun 2000:404). Efsaneyle destanın kaynaştığı destan söyleme kültürü sözlü gelenekte oluşmuş ozan-baksılarca Anadolu'ya taşınmıştır. Türklerin İslâmiyet'i kabul etmelerinden sonra edebi şekiller yeni öze İslâmî renge bürünerek varlıklarını sürdürmüşlerdir. Anadolu'da ozan-baksı geleneği yerini âşıklık geleneğine bırakmıştır. Yeni kültür gereği mitlerle örülü destan şiirleri yerine İslâmî öğelerle dolu şiirler söylenmeğe başlanmıştır (Artun 1996:26).

Destan söyleme geleneği Anadolu'da Osmanlı ve İslâmiyet kültür potasında yeni bir hayat anlayışına ve beğenisine cevap verecek bir biçime dönüşmüş, âşıklar lirik bir söyleyiş geliştirmiştir (Artun 1996:219). Konar göçer ve köy kökenli âşıklarda yiğitlik, kahramanlık temaları çok işlenir. Salâvatlamalarda pehlivanları övme ve cesaret verme esastır. Er meydanını , geleneksel güreşleri ve pehlivanları övmek, yüceltmek ve kutsamak destan söyleme geleneğinden gelmiştir.

Hz. Hamza'nın pehlivanların piri olarak kabul edilmesi, mitsel ataların yerini yeni kültürde İslâmî kültüre bağlı öğelerin aldığını göstermektedir. Pehlivanlar kutsallaştırılarak "erenlerin eşi" , pehlivanların naraları da "Muhammet Nebi Nidası" olarak kabul edilir. Pehlivanların salâvatçılar tarafından eşleştirildikten

sonra yönlerini kıbleye çevirmeleri, ellerini dizlerine koymaları, güreş öncesi dua etmeleri, galibiyet sonrası şükür namazı kılmaları İslâmî öğelerdir. Pehlivanların güreş öncesi yaptıkları peşrev , toprağa eğilip yüze çimen sürmeleri bizi ritüel kökenli törenlere kadar götürmektedir.

Çukurova âşıklık geleneğinde salâvatlama geleneği canlı bir şekilde yaşamaktadır. Destanî öğeler salâvatlamalarda, yiğitlemelerde yaşar, bunların ortak özelliği destansı bir anlatım, yiğitçe bir edadır. Salâvatçılar, salâvatlamaları özel bir ezgiyle, karakucak güreşlerinde ise davul zurnanın çaldığı savaş ve pehlivan havaları eşliğinde okurlar.

Çukurovalı âşıklar salâvatlamalarında, pehlivanlıkla yiğitliği eş değer tutarak, pehlivanlara güreşlerin kurallarını sıralar ve mertçe, töreye uygun güreş tutulması gerektiğini hatırlatırlar.

Çukurova salâvatlamalarını farklı kılan âşıkların salâvatçılık yapması ve âşık olmayan salâvatçıların Âşıkların yazdıkları salâvatlamalarla pehlivanları dualamalarıdır. Cazgırların bilinen karadüzen salâvatlamalarının dışında âşık edebiyatında âşık salâvatçıların koşma nazım şekliyle“salâvatlama, cazgırlama” adı verilen pehlivanları ve güreş geleneğini yaşatanları öven, onları dualayan bir koşma türü ortaya çıkmıştır. Çukurova âşıklık geleneğinde bu koşmalara verilen ortak ad “salâvatlama”dır.

Âşıklar bu koşmalarında halkın ortak duygu ve düşüncelerini dile getirerek Türk kültürünün korunmasında , yaşatılmasında kültür taşıyıcıları olarak görev yaparlar. Âşıklar salâvatlamalarında yüksek ahlâkî değerleri telkin ederler. Bu şiirlerde geleneksel güreşleri ve pehlivanları konu almaları yönüyle kültür tarihine kaynaklık ederler.

Çukurovalı Âşıkların Salâvatlamalarından Örnekler

Salâvatlama

1) Çukurovalı Pehlivanlar

Başta Zanapalı, Mersinli Ahmet

İşte bunlar bizim Çukurovalı

Bekir Taş, Kürkçülü Şaş Hacı Ahmet

İşte bunlar bizim Çukurovalı

Mersinli, meydana hızlı çıkardı

Kürkçülü, hasmına şaş bakardı

Zanapalı, tuttuğunu yıkardı
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Haza pehlivan, Hüseyin Atlı
Paşa Atlı'nınsa güreşi tatlı
Pehlivan Ali'den bunlar sanatlı
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Üç Atlı kardeşe Kozanlı dendi
İsmet'in güreşini dünya beğendi
İran sarayında Tahti'yi yendi
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Yüreğir ovası bin bir bereket
Ünlü baş pehlivan Danacı Mehmet
Oğlu Ali okuttu ceddine rahmet
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Kör Usta'nın oğlu İbrahim var ya
Şu patlağın oğlu Hacı Ali Kaya
Kurt Mustafa dehşet saldı dünyaya
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Abdullah Akar'la edilmez baş
Cevdet Seçer'in güreşi savaş
Aktuğ Aslan ile Mustafa Erbaş
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Çelebi hasmını mutlak enseler
Dayısına çekmiş Celal İnceler

Analar doğurmuş bak neler neler
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Gedik Ali avcı gibi sinerdi
Şahin gibi av üstüne inerdi
Taş Ahmet'im kaptığını yenerdi
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Nice pehlivanlar yel gibi eski
İplikçi'ye düşen şansına küstü
İbici Durdu'ysa tuttuğun bastı
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Mehmet Kartal, peşrev çeker dönerdi
Saniyede rakibini yenerdi
Buhur Hacı kaplan gibi sinerdi
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Kadıköylü Remzi ve Remzi Sarı
Misisli Ali'nin yüksekti yeri
Uzun Niyazi'nin Kozan diyarı
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Kemal'le Süleyman yiter sürükler
Mehmet'le üç idi dişi çürükler
Bunların gururun duysun yörükler
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Ali Demir, kazık çekerdi hey hey
Hacı Burcu ile Abdurrahman Çay

Topal'ın çangalı sökülmez kolay
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Kırkpınar'da yağlı, Antep'de aba
Maraş'ın çengeli gelmez hesaba
Kle Molla Aladöş, Âşık Mustafa
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Âşık Kul Mustafa, hasım isterdi
Kürkçülü Hacı Ahmet, üstadım derdi
Hem güreşir, hem de türkü söylerdi
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Güreş cambazıydı Terkeşli Mehmet
Hasmını tuşlarken çekmezdi zahmet
Meydana kükrerdi Kargılı Ahmet
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Yüksek Örenli'ydi Nimet Sakallı
Emin Eroğlu, çapraz çangallı
Yahya Göbelekle ya Halil Halli
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Aslan yürekliydi Ebuzer Davran
Musa güreşirken etmeli seyran
Bunlar seyirciyi bıraktı hayran
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Galip ile Cahit uçmak kardeşler
Zaloğlu bunları ağırda eşler

Ali Şen güreşe tersinden başlar
İşte bunlar bizim Çukurovalı

Ey Feymani'm bunlar yurdumun sesi
Belki eksik pehlivanlar listesi
Hemen hepsi karakucak ustası
İşte bunlar bizim Çukurovalı *Âşık Feymani*

2) *Salâvatlama*

-Pehlivan, pehlivan, ey pehlivan oğlu pehlivan-
Talihin yâr değilse, eşin düz taban çıkar
Ceylan bakışım dersin, gözünde çıban çıkar

Yolda tanımayanlar var da akraban çıkar
Ananı ağlatanın başında baban çıkar

Vasfi'ye ağam deme belki de çoban çıkar
Velakin bu meydandan yiğit pehlivan çıkar *Âşık İmami*

Âşık İmami 1996 yılında Kırkpınar güreşlerine cazgır olarak davet edildiğinde baş altı pehlivanlarını salâvatlarken şeref tribününde bulunan üç kez üst üste güreş ağalığını alan ünlü ağa Hüseyin Şahin'e ağalık methiyesi okuyarak baş pehlivanları er meydanına salmıştır. Bu methiye salâvatlama olarak diğer cazgırlar tarafından da okunmaktadır.

3) *Kırkpınar Güreş Ağasına*

Tarihi Kırkpınar güreş ağası
Hüseyin Şahin Bey Şahan'a benzer
Ashını sorarsan Tokat İlinden
Türkmen aşireti hakana benzer

Tesbihi akiktir, yakuttur taşı
Sofrasında boldur ekmeği aşı
Etrafında yirmi iki kardaşı
Söylediđi her söz fermana benzer

Destur almış şehzadeden, melikten
Cepkenleri ibrişimli ilikten
Kirmani kaması zalı çelikten
Belinde bergüzar aslana benzer

Dağlardan duyulur topların sesi
Tatbikat var ise hudut ötesi
Hüseyin Şahin'in güreş hevesi
Müminin kalbinde imana benzer

Dağlar var deniz var demez arada
Bazen gökte gider bazen karada
Nerede güreş varsa mutlak orada
Ağa yahşi yiğit, yamana benzer

Bu gözler çok gördü nice bey, paşa
Güreş hizmetinde yaşa çok yaşa
Sözü mızrak gibi geçirir taşa
Ilgara at süren kađana benzer

Söz verip sözünde duran er kişi
Bundan örnek almalıdır her kişi
Ata sporuna destek bir kişi
Yaptığı her yardım dermana benzer

Kırkpınar ağama selam, bin selam
 Elllerinden öpüp alkışın alam
 Âşık İmami der hasılı kelâm
 Eşi bulunmayan insana benzer *Âşık İmami*

Âşık İmami bu salâvatlamasını Amasya-Taşova yağlı güreşlerinde baş pehlivanların ikinci tur güreşlerinde güreşçileri salâvatlarken , Kırkpınar baş güreşçilerinden Ahmet Taşçı ve Cengiz Elbeye güreşe ara verip, yerden ayağa kalkarak salâvatlamayı ağalarına dönerek dinlediler ve alkışladılar.

Ünlü şairlerden rahmetli Tanırlı Hayati Vasfi Taşyürek uzun zaman karakucak ve yağlı güreşlerinde cazgırlık yapmıştır. Hemen hemen bütün cazgırlar tarafından şu salâvatlaması okunmaktadır.

4) *Yeni Şampiyonlar Neredesiniz ?*

Türk güreşi gitti gelmez deniyor,
 Yeni şampiyonlar neredesiniz ?
 Bizden öğrenenler bizi yeniyor
 Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Başlarımız önde gönlümüz yaşlı
 Gelmeli sporun iftihar faslı
 Kesildi mi Yaşar Doğu'nun nesli?
 Yeni şampiyonlar neredesiniz?

Nerede Koca Yusuf, hani Adalı
 Yok mu Gazanfer'in meyveli dalı
 Hamit'lerin vardı kaplan edalı
 Yeni şampiyonlar neredesiniz?

Neden yetişmiyor bir Ahmet Ayık
 Evlat olmalıdır ceddine lâyıık

Doğmadın ise doğ, saklı isen çık !...

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Zafer olmalıdır fikrin ameli

Dünyayı yenmektir millî emelin

Bitti mi kündesi Hasan Temel'in

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Türk'sün Türk gücü göster cihana

Geçerli olmaz hiçbir bahane

Kısır mı sizleri doğuran ana

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Beyaz altın yurdu şirin Adana

İsmet Atlı'ları çok görme bana

Taze Tevfik Kış'lar çıksın meydana

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Geçmem başkenti örnek vermeden

Yetişin Vasfi'ye zeval gelmeden

Yanarım ölürsem sizi görmeden

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Hayati Vasfi Taşyürek

Kahramanmaraş Karabucak Türkiye baş pehlivanlığı güreşlerinde tesadüf eseri Şahin Hapur ve Zekeriya Hapur kardeşler biri birleriyle eşlendirilmişti. Âşık İmami İki kardeşe doğaçlama şu salâvatlamayı okur.

5) Salâvatlama

Öz İki Kardaşı Gördüm

Bütün sporlar içinde

En âlâ güreşi gördüm

Mertçe güreşiyorlardı
Öz iki kardaşı gördüm

Karakucak, minder, yağlı
Eski çağlı yeni çağlı
Boy boy birbirine bağlı
Ayak, orta, başı gördüm

Yavrusuna nen çağırın
Kirmende kispet eğiren
Pehlivanları doğuran
Anaları dişi gördüm

Selimiye nurlarını
Hakka malum sırlarını
Kırkpınar'ın erlerini
Erenlerin eşi gördüm

Güreş peygamber vasfını
Ünü tutmuş kaftan kafı
Kim bilmez Koca Yusuf'u
Onu köşe taşı gördüm

Çöp Hasan, Hamit Kaplan'ı
Bilge, Kurtdereli hani
Kürsüde Türk'ün nişanı
Ay yıldızlı düşü gördüm

Ahmet Ayık'ın canında
Merdanelik var hanında

Pehlivanlar meydanında
Bir dostluk savaşı gördüm

Hanemize gelmişlerdi
Kadir kıymet bilmişlerdi
Mihmanımız olmuşlardı
Bizde Tefvik Kış'ı gördüm

Hilâf bulunmaz sözünde
Alp erenlik var özünde
İsmet Atlı'nın yüzünde
Huzur ile huşu gördüm

Oyun zor ile bozulmuş
Zayıf olanlar ezilmiş
Tokat'ta adı yazılmış
Hüseyin Akbaş'ı gördüm

Kılavuzsuz gitmez kervan
Kervansız olmazmış seyran
Ehl-i Beyte olmuş hayran
Yama karakuşu gördüm

Oğlanlardan çektik çile
Güreşirlerdi güle güle
Sağlam yıkılmaz öz kale
Adil arkadaşı gördüm

Müsemma düşmez güzafa
Kulak asmaz kuru lafa

Buruk'ludur Kul Mustafa
Âşık meslektaşını gördüm

Ham kalmayıp da yetmeyi
Dostluk gayreti gütmeyi
Ben mertçe güreş tutmayı
Bir yiğitlik işi gördüm

Âşık İmami bildirir
Pehlivan nefsin öldürür
Yıkan kolunu kaldırır
Yıkılında tuşu gördüm

Âşık İmami

Âşık İmami Osmaniye Düziçi karakucak güreşlerinde baş pehlivanları salâvatlarken, güreşleri izlemeye gelen 1956 dünya, 1960 olimpiyat şampiyonu İsmet Atlı'yı seyirciler arasında görünce doğaçlama şu salâvatlamayı söyler.

6) Salâvatlama

İşte...O Şampiyon

İli Adana'dır, ilçesi Kozan
İşte o şampiyon İsmet Atlı'dır
Hem şair, hem yazar, güçlü bir ozan
İşte o şampiyon İsmet Atlı'dır

Doğumu dokuz yüz otuz bir yılı
Yiğittir, cömerttir, açıktır eli
Babasına derler Pehlivan Ali
İşte o şampiyon İsmet Atlı'dır

Onda bir başkadır düşünce hisler
Hoş muhabbet ehli kelâmı süsler

Ağadır, çiftçidir, küheylan besler
İşte o şampiyon İsmet Atlı'dır

Elli ile altmış arası hele
Gücü sığmıyordu avuca ele
Dünya minderinde saldı velvele
İşte o şampiyon İsmet Atlı'dır

Muhammed Nebi'nin nidası idi
Aliyyü'l Murteza sedası idi
O devrin Hazret-i Hamza'sı idi
İşte o şampiyon İsmet Atlı'dır

Yasa boğulunca İran ülkesi
O zaman kesildi Tahti'nın sesi
Gönderlerde al bayrağın gölgesi
İşte o şampiyon İsmet Atlı'dır

Adriyatik , Çin'i , Japon'u gezen
Tarifi ne mümkün İmami Ozan
Şampiyon olarak tek kitap yazan
Şampiyon İsmet Atlı'dır

Âşık İmami

Salâvatçılar kendi ürettiği kelimeler, tekerlemeler, atasözlerinin yanı sıra âşıklık yapan eski pehlivanların şiirlerini de okurlar. Eski pehlivanlar Âşık İsmet Atlı'nın ünlü şiirini salâvatçılar okuyunca çok duygulanıp ağlarlar.

7) *Kendi Dilimden Kendim*

-Pehlivan, pehlivan-
Öyle daldım rakibe

Sanarlardı füze beni
İhtiyarlık yavaş yavaş
Getiriyor dize beni

Vursalar geçerdim taşa
Yetiřirdim uçan kuşa
Gidemem eniř yokuşa
Göndermeyin düze beni

Başım pınar gönlüm çarşı
Güler yüzüm satar turşu
Devlere durdum karşı
Şimdi çocuk eze beni

İsmet Atlı'm arar yitik
Nerede Doğu, Kaplan, Atik
Eski tüfek, bozuk tetik
Kaldırmayın düze beni

Ne hastayım, ne de sayrı
Adale, et, kemik ayrı
Telemeye döndüm gayrı
Yoęurt gibi öze beni

Adana'dır vilâyetim
Ruhumdadır dirayetim
Hakk'a kavuşmak niyetim
Müşkillerden çöze beni

Dil kavuşur kalem gezer
Bittik getti azar azar

Gayri bana değmez nazar

Esirgemen göze beni

Âşık İsmet Atlı

Salâvatçılar yalnızca güreş meydanlarında değil pehlivanların ve şampiyonların oda sohbetlerinde de birbirlerine ayrı ayrı methiyeler söylerler. 1998 yılında Güreş Federasyonu Başkanlığına getirilen eski dünya şampiyonlarından Ahmet Ayık geleneksel Çukurova güreşlerine gelince dünya ve olimpiyat şampiyonu Tevfik Kış, Amasyalı Hayrullah Şahin, Avrupa şampiyonu Kızılcacahamamlı Rıza Doğan, İsmet Atlı, Kırşehirli Şakir Deniz, Yalovalı Sadrettin Özden'le birlikte salâvatçı Âşık İmami'yi evinde ziyaret ederler. Duygulanın Âşık İmami, Ahmet Ayık'a doğaçlama şu salâvatlamayı söyler.

8) Salâvatlama

Ahmet Ayık Dediler

Sivas ellerinde bir yıldız doğdu

O aslana Ahmet Ayık dediler

Rusların ayısı Medvet'i boğdu

Bu kaplana Ahmet Ayık dediler

Kim diyor ki tahtı Medvet yenilmez

Göndere çekilen ay yıldız al bez

Olimpiyat, Dünya, Avrupa kaç kez

Şampiyona Ahmet Ayık dediler

Beş kıtada yüce Türk'ün gururu

Aziz milletinin gönlü sururu

Hazreti Hamza'dan almış desturu

Pehlivana Ahmet Ayık dediler

Çalıştı kazandı yaptı ticaret

İkamet yeri Ankara başkent

Güreş tarihinde yaşar nihayet

Kahramana Ahmet Ayık dediler

İmami eğilir ağaçlar yaşken
 Kolay kazanılmaz şöhret ile şan
 Şampiyonlar şahı ey yiğit başkan
 Bu hakana Ahmet Ayık dediler *Âşık İmami*

Salâvatçılar güreş meydanlarında kısa kısa deyişlerin yanı sıra kibar-ı kelâmlar söyledikleri gibi güreş hakkında uzun destanlar da söylerler. Bu destanlardan bir tanesi de Kadirli Âşık Halil Karabulut'a aittir.

9) *Türk Pehlivanları Destanı*

Bizim Türk sporu güreş dalında
 Nice ünlü baş pehlivanımız var
 Tarihten bu yana dünya dilinde
 Söylenir yiğitlik destanımız var

Güreş bize miras kalmış atadan
 Devam edip gelir Orta Asya'dan
 Ayırız Çin, Japon, hem Avrupa'dan
 Asalet , tevazu nişanımız var

Türk güreşi asla jimnastik değil
 Ciddiyetsiz oyun , artistik değil
 Çünkü öyle güreş yiğitlik değil
 Bizim adî işe isyanımız var

Biz güreşte hasmı düşman görmeyiz
 Sadistliğe hiçbir değer vermeyiz
 Yensek , yenilsek de hatır kırmayız
 Gönül incitmeyiz , vicdanımız var

Her mesleğim bir piri var ezeli
Güreşinki de Mahmut pir yâr veli
Orhangazi zamanında Daz Ali
Pehlivan kale komutanımız var

Şeyh Seyyit'tir, pehlivan hocası
Er Sultan'a, pes eyledi nicesi
Demir Hasan'ın, demirinden pençesi
Hamisi Yavuz Selim Han'ımız var

Arnavutoğlu Ali, baş pehlivan
Onu çok sevmiştir. Abdülaziz Han
Ustalar ustası diye aldı şan
Böyle erler dolu vatanımız var

İbrahim Paşa'nın başkadır hali
Hem pehlivan, hem vezir, hem vali
Gördü onu dört sultan ricali
Böyle çok yönlü insanımız var

Aliço, Adalı, bir millî şöhret
Yüz akımız Kurtdereli ol Mehmet
Cihan şampiyonumuz Kara Ahmet
Cümlesine sevgi , şükranımız var

Çolak Molla, medrese'de okudu
Kara İbo, bir vardı bir yok idi
Yörük Ali'nin hizmeti çok idi
Bulgar çetelerin koğanımız var

Kıbrıslı ve Filibeli Ahmet'ler
Çivicioğlu ile Kel Mehmet'ler
Verdiler Türk güreşine hizmetler
Onlara bir takdir kaftanımız var

Adil , Nasuh , çok başarı bulmuştur
Sadık Esen de, şampiyon olmuştur
İçte , dışta birincilik almıştır
Bizim bir de Sadık Doğan'ımız var

İpçi Hüseyin Pehlivan, yazar hat
Karabekir, Kazıkçı, bekler fırsat
Hergeleci İbrahim'de güç kat kat
Ona takdirimiz hayranımız var

Pehlivan Hüseyin'e akıllar şaşar
Çorbacıyken oldu vezir ve paşa
Avcı Hacı, daim güreşir başa
Yücelerden inmez şahanımız var

Güreş kispetiyle hacca gelerek
Şam'da kendisine hasım bularak
Onu yenip baş pehlivan olarak
Kispet asan Hacı Çoban'ımız var

Ol Akçakocalı Ali Pehlivan
Odur her güreşte bir deve alan
Zaloğlu Rüstem'den kuvvetli olan
Heybetinden yer sallananımız var

Bahtiyar Bursalı, Turgut okçuydu
Bunlar zaman ile kısbeti soydu
Turgut denizde Turgut Reis oldu
Artık ünlü şanlı kaptanımız var

Ne şampiyonlar var gör bu ocakta
Minderde, yağlıda , her bucakta
Söylenir adları köşe bucakta
Gezer dilden dile devranımız var

Kim bilmez ki Keçecili Kasım'ı
Yere serer çifte çifte hasımı
Vücutunda var kuvvet tılsımı
Sicimoğlu Halil, zişanımız var

Ahmet Yılmaz , Yaşar Doğu hem de ne
Birinciler hep greko-romende
Galip gelir her mindere girende
Gururumuz bir Adil Can'ımız var

Çoktur bizim güreş çeşitlerimiz
Her dalda var mahir yiğitlerimiz
Koca Yusuf'umuz , Hamit'lerimiz
Acıpayamlı Çöp Hasan'ımız var

Hüseyin Akbaş'ın kuvveti katlı
Meşhur Celal Atik, kartal kanatlı
Canı cananımız ol İsmet Atlı
Kalbimizde Yaşar Aslan'ımız var

Dağistanlı , Ayık ve Sicimoğlu
 Bunların bir vakit bükülmez kolu
 Hep de kahraman birer Türk oğlu
 Türk gibi kuvvetli unvanımız var

Şu son olimpiyat oyunlarında
 Altın madalyalar boyunlarında
 Şampiyon belgesi koyunlarında
 Daha nice nice civanımız var

Akif'im Pirim ile er Yerlikaya
 Şöhretleri çıkmış yıldıza aya
 Türk adın duyuran bütün dünyaya
 Hakkı Başar , Turan Ceylan'ımız var

Selahattin Öztürk ve Mahmut Demir
 Zekeriya , Şerefoglu oyunda tektir
 Hepsi de dünyada edilir takdir
 Şöhret olmuş çok kahramanımız var

Yad ellerde bayrak dalgalandıran
 İstiklâl Marşını yankılandıran
 Şu Âşık Halil'i uygulandıran
 Yiğitlerimize şükranımız var

Âşık Halil Karabulut

10) Pehlivan

Ata sporumuz yiğitlik işi
 Severim güreşi erden tarafı
 Onun piri büyük yiğit bir kişi
 Çok saygı duyarım pirden tarafı

Bir zamanlar ben de güreş tutardım
Pehlivanım diye çalım satardım
Kapışır kapışmaz yere yatardım
Kimseye vermezdim yerden tarafı

Hasmımdan korkumdan rengim bozulur
Güreşte dizimin bağı çözülür
Tuşa gele gele sırtım yzlr
Ama esirgerdim serden tarafı

İlk önce hasmım yaman tutardım
Alta düşer düşmez gözüm yumardım
O zaman hakemden imdat umardım
Daima severdim krdan tarafı

Ah ne fayda ömür kuşun uçurdum
Güreşte sayısız fırsat kaçırdım
Milleti gülmekten kırdım geçirdim
Kolladım topaldan krden tarafı

Benim greşlerim çok şatafatlı
Meydanda görenler sanır dört katlı
Can baldan, pekmezden, her şeyden tatlı
Pes derim görürsem zordan tarafı

Meydana girende neşe saçarım
Sıkışırsam beyaz bayrak açarım
Saniye usul hemen kaarım
Eğer kestirirsem şerden tarafı

Bana destek olan hep yeni kuşak
 Kimi yaşlı diyor kimisi uşak
 Aldığım ödüller hep kuru şak şak
 Boş vaat kuru laf şordan tarafi

İsterdim olayım ünlü pehlivan
 Buna çok çalıştım ben zaman zaman
 Kırk yıl güreş yaptı Vahap Kocaman
 Dilden düşürmedi birden tarafi

Âşık Abdulvahap Kocaman

11)Güreş Denince

Güç kuvvet yiğitlik gelir aklıma
 Ata sporumuz güreş denince
 Zekâ, ahlâk, mertlik gelir aklıma
 Ata sporumuz güreş denince

Pirimiz Hamza'nın mekânı cennet
 Hemi ibadettir hemi de sünnet
 Güreş donu giymiş Resülü Ahmet
 Ata sporumuz güreş denince

Kendine güvenen kispet giymiş
 Bunun endazesini zorla oyunmuş
 Şahlar , padişahlar bile soyunmuş
 Ata sporumuz güreş denince

Davullar vurulur, zurnalar öter
 Cazgır hamasette naralar atar
 Halkın seyrine olur mu yeter
 Ata sporumuz güreş denince

Kurtdereli, milletine sevdalı
Atatürk'ten mektup aldı manalı
Koca Yusuf, Kel Aliço, Adalı
Ata sporumuz güreş denince

Kara Murat, aslanlar gibi süzer
Molla İzzet ,Nakkaş Eyüp, fır döner
Edirne Sarayıçi'nde Kırkpınar
Ata sporumuz güreş denince

Kızılıklı Mahmut, ne uzun boyun
Kara Ahmet'lere kâr etmez oyun
Hergeleci, Tekirdağlı Hüseyin
Ata sporumuz güreş denince

Ordulu Mustafa Bük'ün sarması
Adil Atan'ın da altdan girmesi
Aydın Demir'in kemere ermesi
Ata sporumuz güreş denince

Mersinli Ahmet'e kireşçi dendi
Gahi boksör gahi güreşçi dendi
İtalyan Fantoni Misson'u yendi
Ata sporumuz güreş denince

Ey yeni pehlivan sözümü işit
Mutlaka bunlara sen de ol eşit
Yaşar Doğu , Celal Atik, Bayram Şit
Ata sporumuz güreş denince

Tahti, yenilince yere yığıldı
İsmet Atlı, tüm dünyaya duyuldu
İran'ın ülkesi yasa boğuldu
Ata sporumuz güreş denince

Yiğide ne güzel yakışır bıyık
Dediler Medved'e sensin en büyük
Medved de dedi ki, o Ahmet Ayık
Ata sporumuz güreş denince

Zanapalı, çelik bileği büke
Kahramanmaraşlı'm çangalı taka
Mehmet Esenceli, hey Bekir Büke
Ata sporumuz güreş denince

Güçlü'nün mindere çıkması olay
Mehmet Akif Pirim , Mahmut Atalay
Ömer Topuz, başta çekiyor halay
Ata sporumuz güreş denince

Celal İnceler'im, hasmından hak al
Bazı tırpan salla bazı da tek dal
Saffet Kayalı'yla , Hüseyin Çokal
Ata sporumuz güreş denince

Hamza Yerlikaya , Şeref Eroğlu
Mahmut Demir 'imin pazusu yağlı
Karakucak minder abalı, yağlı
Ata sporumuz güreş denince

Recep Kılıç, usta yaşa hoş yaşa
 Tabandan ayağa ayaktan başa
 Ahmet Taşçı, daha gelmedi tuşa
 Ata sporumuz güreş denince

Ağalıktan yana kalmadı ahım
 Sana yardımcı olsun penahın sakın
 Altın kemerlidir, Hüseyin Şahin
 Ata sporumuz güreş denince

İmami'yem vardır nice dahası
 Bir destanla ödenir mi pahası ?
 Demirel'im ağaların ağası
 Ata sporumuz güreş denince *Âşık İmami*

12) *Yitik Pehlivan*

Her sahadan yüz akıyla çıkacak
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor
 Yenilmeyen rakipleri yıkacak
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Halka ilân etsin yaysın cazgırlar
 Yiğitleri bir bir saysın cazgırlar
 Dinlesin ağalar , duysun cazgırlar
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Bizde yok demeyin var efendim var,
 Daha dün vardı tarih aşikâr
 Nerde Kel Aliço , Koca Yusuf'lar
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Açılmasın rekorların arası
 Ey'olmasın rakiplerin yarası
 Yaşar Doğu, kime koydu mirası
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Boş kalmaz bu meydan Türk meydanı
 Türk gençliği titre, kendinî tanı
 Bize aratmayın Hamit Kaplan'ı
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor.

Bekir Büke, Sicimoğlu, can gibi
 Sıçrayıp çıkmalı bir civan gibi
 Kurtdereli Mehmet Pehlivan gibi
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Yeni nesil sizden şampiyon bekler
 Rakipler rekora yenisin ekler
 Hani Çöp Hasan'lar, Celal Atik'ler
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Güreşte seçilsin yurdum baş bölge
 Spor dünyamıza düşmesin gölge
 Nerde Nasuh Akar , Gazanfer Bilge
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Köçekler kuşansın, halay kurulsun
 Zurnalar çalınsın, davul vurulsun
 Kazıkçı Bekir'ler, geri dirilsin
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Mehmet Akif Pirim, Güçlü , er gibi
Ahmet Taşçı, rakibini yer gibi
Turan Ceylan , Mahmut Demir'ler gibi
Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Yağlanmalı yırtınmalı kispetler,
Pehlivan kendisi böyle ispatlar
Dünya şampiyonu Atlı İsmet'ler
Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Yine destur versin rahman-ı rahîm
Rakiplerin hali olmalı vahim
Çıkmalı bir Hergeleci İbrahim
Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Biz özlem içinde şimdi büyükler
Türk ulusu bir şampiyon sayıklar
Nerde Dağıstanlı , Ahmet Ayık'lar
Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Bize yiğit gerek başı dumansız,
Tuş etmeli rakibini zamansız
Hamza Yerlikaya, gibi amansız
Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Makarnacı Halil , Adalı Halil
Yardımcımız olsun Hazreti Celil,
Kızılıklı Mahmut, tarihte delil
Bak bu meydan bir pehlivan arıyor

Sıra dağlar birbirine yaslanır
 İşlemeyen demir elbet paslanır
 Ozan Dertli Polat, size seslenir
 Bak bu meydan bir pehlivan arıyor *Ozan Dertli Polat*

13) Hilâlime Altın Kemer Vurulsun

Sinsin havasıyla , er meydanına,
 Güreşin ruhunu , sezenler gelsin
 Asırlık çınarın yeşil dalına,
 Namını pehlivan yazanlar gelsin.

Kösler vurulanda, dağlar inlesin
 Söyleyin mazimi, çağlar dinlesin
 Tutuşsun yürekler, aşkı demlesin
 Gönلümü coşturan, ozanlar gelsin

Güreş ırmağına, Kırkpınar selim
 Orada yetişir , yıkılmaz belim
 Olimpik dağında esmeli yelim
 Dünya turlarında , gezenler gelsin
 Kara Ahmet gibi namın kalmalı
 Koca Yusuf gibi korku salmalı
 Kurtdereli olup tırpan çalmalı
 İsmimi tarihe kazanlar gelsin

Hilâlime, altın kemer vurulsun
 Hamza Yerlikaya ,asra sorulsun
 Mehmet Akif Pirim, tahta kurulsun
 Kara talihimi çözenler gelsin

Zekeriya Güçlü , Hakkı Başar'ım
 Gayrı , engelleri bir bir aşarım
 Turan'ımla , galip olur , çoşarım
 Rakibin minderde ezenler gelsin

İstiklâl Marşı'mı dinlesin dünya
 Mahmut Demir ile inlesin dünya
 Şeref Eroğlu'mu ünlesin dünya
 Göğsüne madalya düzenler gelsin

Çıksın pehlivanlar peşi peşine,
 Şanlı ay-yıldızı taksın döşüne,
 Daha güreşmeden girsin düşüne
 Hasminın aklını bozanlar gelsin

Âşık Gamlioğlu (Osman Arslan)

14) Güreşçiye Öğüt

Karakucakçılar yağlıcı koçlar
 Dünya minderinde sözünüz olsun
 Sarı perçemliler siyahi saçlar
 Şampiyon olmadan gözünüz olsun

Belki uzun belki kısa boylusun
 Dağlısın , şehirlî , belki köylüsün
 Koca Yusuf, Kurtdereli, soylusun
 Güreş tarihinde iziniz olsun

Doğu'nun, sarması sökülmez idi
 Celal'in, bileği bükülmez idi
 Ayık, sizler gibi yıkılmaz idi
 Demir gibi sağlam özünüz olsun

Hamit'in, çapraza aldığı gibi
 Hasan'ın, topuğu bulduğu gibi
 İsmail Ogan'ın, daldığı gibi
 Yağlı kurşun gibi hızınız olsun

Akbaş, nerde yedi altın getire
 Bayram Şit, bakmazdı gönül hatıra
 Tevfik Kış, kucaklar belden yatıra
 Mahmut gibi sağlam pazunuz olsun

Rıza Doğan, Sille, Adil Atan, yok
 Ali Yücel, Kartal gibi tutan yok
 Bekir, Mehmet gibi çengel atan yok
 Yere değmeyecek diziniz olsun

İsmet'im bu yurttan tüten ocakta
 Dağ ova, köylerde köşe bucakta
 Çayırdan minderde karakucakta
 Tarihiere nakış yazınız olsun *Âşık İsmet Atlı*

15) *Pehlivanlar İpek Gibi Huy Olur*

Üç kıtaya ferman varır duyurulur
 Kırkpınar'da düğün, bayram, toy olur
 Pehlivanlar eş eş olur ayrılır
 Ta desteden başka dokuz boy olur

Koca Yusuf, Kel Aliço, Adanalı
 Geçkinli Yusuf'lar kaplan edalı
 Çayırdır yeşili bayraktır alı
 On yedi yıldızla bir de ay olur

Silivri Molla, Yenici Mehmet
 Kızılıklı Mahmut , Kayıkçı Ahmet
 Kara Emin, yenerken çekmezdi zahmet
 Çömlek köylü Kara Murat, yay olur

Tekirdağlı, tam yedi yıl baş olur
 Pehlivanlar demir olur taş olur
 On davulun gümbürtüsü hoş olur
 Her bir zurna, kaval olur, ney olur

Kara Hasan, sıkça yağlar bedenini
 Torunuydu baş pehlivan dedenin
 Şanı var burada güreş edenin
 Anadan atadan asıl soy olur

Babaeskili pehlivanlar ün saldı
 İrfan, künde attı Adil'im, daldı
 Nice nice hanım , ağa şanı aldı
 Ama töremizde ağa, bey olur
 Çokal , Demir, Güçlü, tepti bu yeri
 Acar , Çelik, Şahin, dönemezler geri
 Mehmet Ali Yağcı , ahlâklı biri
 Pehlivanda ipek gibi huy olur

Âşık İsmet Atlı

16) Cazgırlık

Yiğitler meydanda sıralanmışlar
 Ayak, deste, orta, başa güreşir
 Davulun sesiyle hörelenmişler
 Hepsi de çoşa çoşa güreşir

Yürürken pehlivan kolların açar
Peşrev çeken eller havada uçar
Bazıları güreşten kaçtıkça kaçar
Yiğitler rakibe koşa güreşir

Hamaset neymiş cazgır âşıklar
Çalınır davullar vurur meçikler
Yavrular , balalar, minik küçükler
Kimi tartı , kimi yaşa güreşir

Karakucak biter sırt gelse yere
Yeniktir yağlıda göbek gün göre
Millî mayo giyip çıkan mindere
Ya puana ya da tuşa güreşir

Zahmet çeker ana, rahat babalar
Veliler , nebiler giydi abalar
Köyler , aşiretler , eller obalar
Kimi sona , kimi başa güreşir
Buna er meydanı , yiğide pazar
Maşallah diyelim değmesin nazar
Türk- İslâm tarihi böylece yazar
Peygamber , padişah , paşa güreşir

İsmet'im sözünü kısa kes kısa
Eğer sende Türklük ruhu olmasa
İran'ın saraya düşmezdi yasa
Hedefi olmayan boşa güreşir

Âşık İsmet Atlı

17)İsmet Atlı'ya

Âşıklar Kozan'da açtı bir divan
 Dönüp mazisine bakanlar burda
 İsmet Atlı derler, şair pehlivan
 Çelik bilekleri bükenler burda

Yaradan erdire bahtiyarlığa
 Düşürmemiş düşürmeye darlığa
 İlâhî vergiye, kutsal varlığa
 Töresine sahip çıkanlar burda

İmanından doğar, Türk'ün kuvveti
 Şana tercih etmez mülkü serveti
 Bulgar Dankalov'u, Moskof Medvet'i
 İranlı Tahti'yi, yıkanlar burda

Yazılmalı develerin hörcüne
 Katılmalı sarayların harcına
 Türk bayrağın olimpiyat burcuna
 İstiklâl Marşı'yla dikenler burda
 Feymani'yim güreş halay sinsinden
 Hoşlanırsız Türk'ün an'anesinden
 Avrupa'nın balosundan dansından
 Batı müziğinden bıkanlar burda

Âşık Feymani

Kaynakça:

Akdemir (Rıza), 1986, *Türkmenler Arasında*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları , Ankara.

Aksakal (Ali), 1990, "Türk Kültüründe Hıdrellez" *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Sayı:43, Temmuz, Ankara.

Alpman (Cemal),1972, *Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi*, İstanbul.

Ant (Metin), 1982, *Osmanlı Şenliklerinde Türk Sanatları*, Ankara.

Artun (Erman), 1996, *Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği ve Âşık Feymani*, Adana.

Artun(Erman),2000, "Günümüz Adana Âşıklık Geleneğinde Yiğitleme(Yiğit Üstüne Türkü)", *Adana Halk Kültürü Araştırmaları 1*, Adana.

Atlı (İsmet), 2000, "Ramazana da Güreşe de Duayla Başlarız", *Türkiye Gazetesi*, 27.11.2000, Adana.

Ayan (Dursun), 1994, "Spor Barışçı Olabilir mi ? Bilim Sanat Felsefe Bağlamında Bir Varlık Alanı Olarak Spor ",*Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu Bildirileri*, İstanbul, İTÜ Yayını.

Erkal (Mustafa), 1992, *Sosyolojik Açından Spor*, Ankara, MEB. Yayını.

Evliya Çelebi, *Seyahatname*, C.2, Ankara.

Güven (Özbay), 1999,*Türklerde Spor Kültürü*, Ankara, 2. Baskı, AYK Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 172.

Kahraman (Atıf), 1989, *Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi*, Cilt 1-2, Ankara.

Meydan Larousse, 1969, *Büyük Lügat ve Ansiklopedi*, Cilt 2, İstanbul.

Torun(Ali), 1998, *Türk Edebiyatında Türkçe Fütüvvetnameler Üzerine Bir İnceleme*,Ankara.

THE TRADITION OF RECITING PRAYER (SALÂVATLAMA) IN ÇUKUROVA REGION AND THE POEMS RECITED BY MINSTRELS

The referees of the karakucak wrestling are called “salâvatçı”. Salâvatçı is actually more than a referee. He matches the wrestlers, recites prayers, gives information on the tradition of wrestling. He also introduces the competitors to the spectators. Accompanied by the drum and zurna (a local clarinette) while reciting prayers he takes the wrestlers to the wrestling arena.

Some of the minstrels (âşık) act as salâvatçı. Salâvatçıs who are not actually minstrels recite the poems uttered by those minstrels. Koşma is a type of poem which is popular around Çukurova region. Koşma recited for wrestlers has formed into a new type of poem. This type of koşma is called salâvatlama. Salâvatlama praises those who keep the wrestling tradition alive.

In this work we describe salâvatlama and present the characteristics of this form of koşma.